

#INAKOSŤ

#PRAJNOSŤ

KATARÍNA STRÝČKOVÁ #PRAVDA

#INTERRUPCIE

#DÚHOVÉRODINY

#PRVÁ #PREMIÉRKA

#PREZIDENTKA #ROZMANITOSŤ

#DRUHÉPOHLAVIE

#ANTIFAŠIZMUS

V

#VOJNA

#ŽENSKÁSOLIDARITA

#KRITICKÉMYSLENIE

#INKLÚZIA

#STRATADIETÁTA

#ANOREXIA

ŽENSKOM

RODE

#DÔSTOJNOSŤ

#FEMINIZMUS

#ŽENYVLITERATÚRE

#VZDELÁVANIE

#MENŠTRUÁCIA

#ARTETERAPIA

#AUTIZMUS

#PODCAST

#ŽENAVSTREDOVEKU

#ZLOČINYKOMUNIZMU

#ŽENSKÁSOLIDARITA

#ŽENYVOVOJNE

#CHARAKTER

#HÚŽEVNATOSŤ 30 ROZHOVOROV

S INŠPIRATÍVNYMI ŽENAMI

N

Katarína Strýčková

V ŽENSKOM RODE

#PODCAST

**30 rozhovorov
s inšpiratívnymi
ženami**

#INAKOSŤ
#PRAJNOSŤ
KATARÍNA STRÝČKOVÁ #PRAVDA

#INTERRUPCIE
#DÚHOVÉRODINY
#PRVÁ #PREMIÉRKA
#PREZIDENTKA #ROZMANITOSŤ
#DRUHÉPOHLAVIE

#ANTIFAŠIZMUS
#VOJNA
#ŽENSKÁSOLIDARITA
#KRITICKÉMYSLENIE

V ŽENSKOM RODE

#DÔSTOJNOSŤ
#FEMINIZMUS
#ŽENYVLITERATÚRE
#VZDELÁVANIE #MENŠTRUÁCIA
#ARTETERAPIA
#AUTIZMUS

#PODCAST
#ŽENAVSTREDOVEKU
#ZLOČINYKOMUNIZMU
#ŽENSKÁSOLIDARITA
#CHARAKTER
#ŽENYVOVOJNE
#HÚŽEVNATOSŤ 30 ROZHOVOROV

S INŠPIRATÍVNYMI ŽENAMI

Autorka: © Katarína Strýčková, 2021

Vydal: © N Press, s. r. o., v roku 2021 ako svoju 43. publikáciu

Vydanie prvé

ISBN 978-80-8230-016-4

**Venujem
Jozefíne,
Jozefe,
Alene
a Eliške**

Obsah

#PRAJNOSTĚ	Eva Borušovičová	13
#ŽENSKÁSOLIDARITA	Chimamanda Ngozi Adichie	25
#ROZMANITOSĚ	Elena Gallo Kriglerová	37
#VOJNA	Anita Kardum	45
#ANTIFAŠIZMUS	Veronika Homolová Tóthová	59
#HÚŽEVNATOSĚ	Alexandra Giňová	69
#VZDELÁVANIE	Monika Podolinská	87
#INTERRUPCIE	Denisa Nešťáková	99
#INKLÚZIA	Stanislava Schenck	111
#ŽENYVOVOJNE	Iva Mrvová	123
#ZLOČINYKOMUNIZMU	Michaela Trizuljaková	141
#INAKOSĚ	Elena Martinčoková	157
#AUTIZMUS	Michaela Suríniová Saleh	173
#CHARAKTER	Marta Ličková	185
#PRAVDA	Zuzana Szatmáry	205

#ARTETERAPIA	Zuzana Medzay	219
#ŽENAVSTREDOVEKU	Daniela Dvořáková	239
#MENŠTRUÁCIA	Diana Fabiánová	255
#ANOREXIA	Valentína Sedileková	261
#DÔSTOJNOSŤ	Kristína Križanová	273
#ŽENYVLITERATÚRE	Aňa Ostrihoňová	287
#FEMINIZMUS	Jana Juráňová	301
#STRATADIEŤAŤA	Katarína Štrbová Bieliková	311
#KATARZIA	Katarzia	323
#DÚHOVÉRODINY	Zlatica Maarová	335
#KRITICKÉMYSLENIE	Darina Malová	347
#PRVÁ	Magda Vášáryová	355
#PREMIÉRKA	Iveta Radičová	363
#PREZIDENTKA	Zuzana Čaputová	373
#DRUHÉPOHLAVIE	Zuzana Kiczková	391

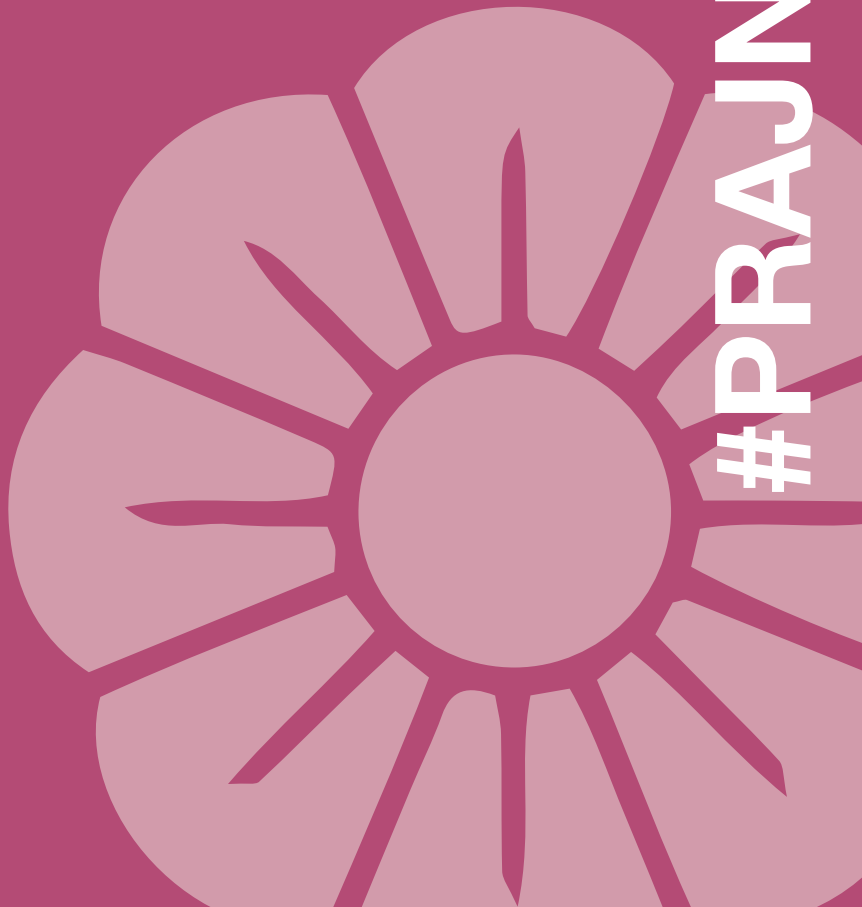
Úvod

„Keď mi povedia, že mám sklapnúť, to je presne ten moment, keď sa naštvem a just nebudem ticho,“ hovorí nigérijská spisovateľka Chimamanda Ngozi Adichie. Podľa nej sa to deje ženám vždy, keď začnú hovoriť o sebe, o ženských veciach. „Povedia nám, aby sme boli ticho. Že to, čo hovoríme, nikoho nezaujíma. Snaha umlčať ženy je veľká,“ vysvetľuje v rozhovore, ktorý je súčasťou tejto knihy. Ženy v nej rozhodne nemlčia. Hovoria o svojej bezmocnosti a frustrácii, ale aj o hneve, odhodlanosti a sile. Kniha prináša 30 rozhovorov so ženskými osobnosťami, ktoré zazneli v podcaste Kataríny Strýčkovej V ženskom rode. Dozviete

sa, ako pracuje historička Daniela Dvořáková, o čom sníva rómska omama Alexandra Giňová, čo hnevá speváčku Katarziu aj ako prezidentka Zuzana Čaputová uvažuje nad tým, komu má udeliť milosť. Ženy rozprávajú svoje mimoriadne životné príbehy a snažia sa svojou skúsenosťou odpovedať aj na tie najťažšie otázky. Ako sa vyrovať s chorobou dieťaťa? Ako prežiť stratu najbližších? Ako nájsť silu ísť ďalej? Naša spoločnosť je plná inšpirujúcich žien, ktoré sa často nedostanú k slovu. V tejto knihe sa k nemu dostali a hovoria otvorene, úprimne a autenticky. Tak, aby mohli inšpirovať aj iné.

Vitalia Bella

#PRAJNOŠŤ

Eva Borušovičová

(1970)

Scenáristka, režisérka, spisovateľka
a vysokoškolská pedagogička.

Na Vysokej škole múzických umení
v Bratislave vyštudovala scenáristiku
a filmovú réžiu, z ktorej má doktorát.

Nakrútila celovečerné filmy Vadí nevadí,
Amálka, ja sa zbláznim! a Modré z neba
a je autorkou scenára k filmu Jánošík –
Pravdivá história, ktorý režírovala Agnieszka
Holland. Pre Divadlo Andreja Bagara
napísala a zrežírovala hru Štefánik – Slnko
v zatmení, v bratislavskom Štúdiu L + S
sa už niekoľko rokov úspešne hrá jej hra
69 vecí lepších než sex. Počas pandémie
v roku 2020 sa jej v Štúdiu L + S podarilo
naštudovať a uviesť novú divadelnú
hru Zajačík. Napísala knihy Jánošík:
Pravdivá história, Urobíme všetko,
čo sa dá, Do plaviek a Plány B. Má
pravidelné autorské strany v denníku
SME a v časopise Madam Eva.

Keď ste začali študovať na VŠMU, zažili ste nejaký moment, keď ste cítili, že ako žena vnímate svet inak ako vaši mužskí spolužiaci a pedagógovia?

Na scenáristike sme boli v zmiešaných ročníkoch a všetci sme boli úplne rozdielni. Čo študent, to úplne iný pohľad na svet. Kým som študovala tam, mužsko-ženské vnímanie som príliš neriešila. Zmenilo sa to, keď som sa prihlásila na réžiu.

Katedra filmovej réžie bola dovtedy rýdzo pánskym klubom a študentky tam boli raritou. Dievčatá neprijímali, pretože sú vraj – a teraz citujem – „psychicky labilné“, „nemajú správne vnímanie času“ a celkovo je s nimi oštara. Mňa však ako jedinú zmenu do ročníka vzali a musím povedať, že so spolužiakmi sme si rozumeli a pomáhali si.

S pedagógmi to bolo rôzne, mám z tých čias aj bizarné príbehy. A vidíte, prešlo dvadsať rokov a dnes sa snažíme pri prijímaní študentov na réžiu o to, aby boli v ročníkoch aj chlapi, aj dievčatá. Pretože tak ako všade, aj na umeleckých školách platí, že najlepšie fungujú a najviac sa vzájomne obohacujú zmiešané kolektívy.

Vaším celovečerným debutom bol film *Modré z neba*. Prečo ste tvorili tri hlavné ženské hrdinky – dcéru, matku a babičku?

Prvú verziu scenára napísala Jana Skořepová ako hold ženskej línii svojho rodu. Ja som mala z rodiny podobnú skúsenosť, keďže mám sestru, moja mama má sestru aj moja babička mala sestru a moja prababička dokonca bývala so svojimi dvomi sestrami tak, že všetky tri mali domy vedľa seba. Život v kuchyni, spoločné vypekačky, zaváračky, prekáračky, odovzdávanie príbehov a postojov naprieč generáciami som teda dobre poznala.

Keď sme s Janou písali druhú verziu scenára, snažili sme sa vložiť do príbehu troch žien to hlboké puto a tú lásku, kto-

rá spája matky a dcéry, hoci si často nerozumejú a niekedy si nechtiac aj ubližujú. Mali sme šťastie, že pri nakrúcaní nastalo priam zázračné prepojenie medzi herečkami. Presne pochopili nevypovedané vzťahy medzi sebou.

Ten film bol nakoniec veľmi univerzálny, súdim podľa toho, ako naň reagovali diváci od Maďarska až po USA. Lebo tú ženskú silu všetci dobre poznáme, cítime ju, hoci niekedy je skrytá pod povrchom každodennosti. Cítime ju a v hĺbke duše vieme, že je to možno tá najspoločnejšia vec, akú v živote máme.

Čo podľa vás spôsobuje rozdiel medzi tým, ako vnímajú svet muži a ženy?

Rozdiely medzi mužským a ženským vnímaním sveta prichádzajú s tým, aké iné majú muži a ženy životné skúsenosti, ako sa líšia problémy, ktorým musia čeliť. Trajektórie profesionálneho aj ľudského rastu sa vzdávajú aj vtedy, ak má človek deti. U muža to takmer nikdy neznamená spomalenie a zmenšenie možností sebarealizácie, u ženy takmer vždy. Zároveň to však prináša iné ľudské zážitky, iný okruh tém, ale aj okruh ľudí, s ktorými sa stretávajú.

Hoci aj muži vedia byť empatickí, majú omnoho menšiu vlastnú skúsenosť s pocitmi odovzdania, bezbrannosti, ohrozenia, strachu, menej vnímajú situáciu ľudí na okraji spoločnosti alebo záujmu. Ženy sa tomu málokedy dokážu vyhnúť. Byť tehotná, rodiaca alebo „tá zavadzajúca s kočíkom“, chronicky nevyspatá a neustále niekoho zachraňujúca – už len to zvyšuje vnímavosť ženy voči príbehom, keď je niekto na pokraji síl.

Muži mnoho vecí nemusia, a preto často nevidia problémy tých, ktorí musia.

Ako uznávaná a aktívna spisovateľka, autorka, divadelná a filmová režisérka ste vo veku 45 rokov porodili svoje tretie dieťa. Aká to bola skúsenosť?

To, že sa narodila moja dcéra, stále vnímam ako obrovský dar. Ako sen, ktorý sa mi síce splnil o niekoľko rokov neskôr, ale splnil sa mi a som nesmierne šťastná, že ju mám. Je však pravda, že jej nečakaný príchod na svet bol pre mňa zároveň

skúškou schopnosti pružne prehodnotiť svoje ciele. Uvedomiť si, že niektoré veci naozaj netreba plánovať a musíme ich brať také, aké sú. Splyvanie v čase. Nevzdorovanie okolnostiam, skôr surfovanie na ich vlnách.

Niektoré veci som musela odložiť, niektoré prehodnotiť. Pri niektorých som uznala, že mi na nich až tak veľmi nezáleží. Už sa mi nechcelo nechávať deti doma a ísť za kariéernymi vecami. Trochu som zatiahla brzdu. Sama som zvedavá, do akej miery sa mi ju podarí niekedy uvoľniť, či o to vlastne budem stáť alebo už ostanem len v akejsi „meditatívnej polohe“.

Čo sa vo vašom profesionálnom živote narodením dcéry zmenilo? Stali ste sa majsterkou časového manažmentu?

Tou, bohužiaľ, nie som. Dlho som s obdivom hľadela na také tie dokonalé manažérky života, ktoré všetko stíhali – aj prácu, aj jogu, aj plaváreň s deťmi, ešte aj tie sviečkové. Až nedávno som si uvedomila, že taká nikdy nebudem, lebo moje vnútorné nastavenie je iné, ja sa proste občas pozabudnem s deťmi pri plastelíne alebo mi varenie trvá dlhšie, než predpokladám. Možno preto, že – ako hovoria moje deti – „mám bohatý vnútorný život“. Keď v duchu cválate na koni a vediete armádu do boja za slobodu svojej zeme, tak tú zemiakovú kašu robíte o to pomalšie.

Takže teraz hlavne veľa píšem do novín aj do divadla, veľmi ma baví divadelná a rozhlasová réžia, stretávanie sa s hercami, veľmi rada učím, ale napríklad som musela úplne rezignovať na filmovú réžiu, pretože tá je fyzicky, psychicky a časovo taká náročná, že sa nedá zrealizovať tak, aby to nepocítili aj deti. To je odložená vec. Uvidíme, či dočasne alebo definitívne.

Rodiť vo veku 45 rokov nie je celkom bežné. Stretli ste sa s predsudkami?

To je celkom zaujímavá skúsenosť. Keď som čakala svoje prostredné dieťa, mala som 37 rokov a to bolo v kuse „stará rodička“ sem, „rizikový vek“ tam. Keď som bola tehotná ako 44-ročná, zrazu to už nikto nespomenul. Neviem, či som už bola mimo akýchkoľvek tabuliek, a tak sa už o tom radšej nehovorilo, či

sa za tých sedem rokov zmenil postoj k veku rodičiek alebo to bolo trochu aj mnou, lebo od okamihu, keď som si v sebe povedala, že je všetko v poriadku a že je to vlastne veľmi krásne, už som sa s negatívnymi reakciami nestretla. Možno sa ma báli. Každý aspoň trochu rozumný človek ide z cesty odhodlanej tehotnej žene v strednom veku.

Keď som potom neskôr bola na kontrole u svojho gynekológa, povedala som mu, nech rozpráva aj môj príbeh. Príbeh, že sa mi po bezproblémovom tehotenstve, rýchlo a prirodzenom pôrode narodilo krásne zdravé dieťa a že máme z neho radosť. Lebo je pravda, že čisto štatisticky sa tehotná žena po štyridsiatke stretáva s množstvom informácií a varovaní, ktoré jej na dobrej nálade nepridajú. A pritom sa na svete deje veľa pekných a šťastných vecí. Aj o tých treba hovoriť.

Do akej miery vám dnes chýba sloboda a priestor tvoriť? Je to iný pocit „spomaliť sa“ po štyridsaťpäťke, ako keď sa vám narodili prvé dve deti?

Po prvom dieťati som spomalila len málo, dokonca som popri ňom nakrúcala filmy. Druhý syn bol také uplakané nepokojné dieťa, toho som nemohla nikomu nechať na starosti a ani sa o to nikto príliš netrhal. Najviac doma som asi teraz, je však pravda, že jednak sa mi nahromadili deti, jednak už nemám pocit, že musím byť všade. V každom období som sa rozhodovala, ako som najlepšie vedela, a keďže mám jedno dieťa z každej dospeléj dekády svojho života, môžem povedať, že je to vlastne jedno, kedy má žena deti. Dôležité je, aby ich chcela a aby ich prijala také, aké sú. Ono si tá každodennosť nájde svoj spôsob fungovania, sadne si to.

Niekedy však fantazírujem o tom, že mám – tak ako hrdinky kníh Agathy Christie – gazdinú, ktorá by časť toho servisovania domácnosti robila za mňa. Ale možno by to len namnožilo môj pocit viny, že ju potrebujem. Vychovali ma za socializmu a napriek tomu, že racionálne som proti tomu, niekde v hĺbke vo mne drieme predstava, že žena má byť úderníčka.

**Mám dojem, že moje texty
akosi fungujú práve preto,
lebo som sa prestala
hanbiť za to, kto som.
Prešla ma podvedomá
túžba nestrápnit' sa,
vyhoviet' predstave toho,
čo je správne. Prestala
som robiť a hovoriť to,
čo som si myslela, že
chcú ľudia odo mňa
vidieť a počuť. Hovorím
a píšem to, čo si myslím.
Nepotrebujem, aby ma
milovali všetci.**